SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятайте про Україну!

VOL. ... No. 225. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 29, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 29-го ЛИСТОПАДА 1989 Ч. 225. РІК XCVI.

ВІДОЗВА

ДО УКРАЇНСЬКИХ ЄВАНГЕЛЬСЬКО-БАПТИСТСЬКИХ ЦЕРКОВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Дорогі у Христі брати та сестри!

Головна Управа Об'єднання Українських Євангельсько - Баптистських Церков у ЗСА у своїх нарадах у Філядельфії 18-го листопада цього року прийняла рішення, щоб, як різдвяний подарунок для України, доставити до Києва 13,000 українських Біблій нового виправленого перекладу. Біблії вже видруковані і вже в дорозі до столиці України — Києва.

Вирішено також неділю, 10-го грудня ц.р., проголосити Днем Молитви й спеціяльних пожертв для жертв Чорнобиля. День 10-го грудня — це всесвітній День Прав Людини і ми закликаємо всі наші церкви не тільки згадати у молитвах наших братів і сестер українців, які в наслідку трагедії чорнобильської радіяції тяжко хворіють, умирають і переносять тяжкі страждання, але вийти їм назустріч із практичною матеріяльною допомогою, виявити християнське милосердя. Вони потребують порятунку, спеціяльних ліків, шприців, яких нема в Україні, та іншої допомоги.

Письменник Володимир Яворівський привіз із Америки до Києва сорок ящиків ліків на 110,000 дол., але цих 40 ящиків — це капля в морі людських страждань і горя. Рятуймо наших людей — дітей і молодь — цвіт України від передчасної смерти! Ми маємо бути християнськими не на словах, а на ділі... Коли ми не допоможемо, то хто допоможе?! Слово Боже наказує: „Рятуй узятих на смерть, а тих, хто на страту засуджені, хіба не підтримаєш їх?!" (Пр. 24:11).

Тому у неділю, 10-го грудня, зробіть у ваших церквах щедру пожертву для жертв Чорнобиля і вишліть ваш дар любови до скарбника вашого об'єднання, пастора Михайла Якубовича на адресу: The Rev. Michael Jakubovich, Ukrainian Evangelical Baptist Convention, Post Office Box 277, Monmouth, Maine 04259.

Об'єднання ваше негайно перешле ваш дар любови, милосердя і співчуття нашим братам і сестрам в Україні — жертвам Чорнобиля.

Наші церкви в Австралії, Південній Америці, Канаді й інших країнах, які не вспіють скласти свої пожертви 10-го грудня, можуть зробити це пізніше. Але ми просимо вас — поспішіть із цим ділом вашої віри та чином любови (1 Сол. 1:3), бо це справа рятунку людського життя. Господь винагородить Вас за це!

Чекаємо Вашого чину милосердя та діла любови!

За Всеукраїнське ЄББратство та Об'єднання Українських Євангельсько-Баптистських Церков —

Ваші у Христі слуги,

Пастор Олекса Гарбузюк
голова Всеукраїнського ЄББратства

Пастор Володимир Домашовець,
голова Об'єднання Українських Євангельсько-Баптистських Церков у ЗСА.

Бервин, 24-го листопада 1989 року

ПАТРІЯРХ І. ЛЮБАЧІВСЬКИЙ НАДІЄТЬСЯ НА ЛЕҐАЛІЗАЦІЮ УКЦ В УКРАЇНІ

Рим. — Почитний нюаркський щоденник „Стар - Леджер" подав цікаву вістку в п'ятницю, 24-го листопада ц.р., за агентством Ассошіейтед Пресс про думки Патріярха і Кардинала Мирослава Івана Любачівського з приводу заплянованої зустрічі Папи Івана Павла II з президентом Михайлом Горбачовим 1-го грудня ц.р.

У цьому довшому інтерв'ю з кореспондентом Ассошіейтед Пресс голова Української Католицької Церкви Кардинал Любачівський говорить про „роки німого чекання та даремних сподівань". Одначе тепер сподівання набирають більш реальних форм, зокрема коли йдеться про цю історичну зустріч, бо є можливості на те, що після 43 років Українська Католицька Церква в Україні буде легалізована, а її вірні зможуть відкрито молитися у своїх церквах.

„Очевидно, що ми є оптимістично наставлені, але сподіватися забагато не є добре і тому нам приходиться бути практичними й терпеливо очікувати вислідів цієї зустрічі". Все ж таки Патріярх Любачівський дав до зрозуміння кореспондентові, що вже й тепер існують окремі прояви того, що може в кінці довести до легалізації нашої церкви. Він розповів кореспондентові, що з України доходять вістки про те, що урядові чинники ставляться більш позитивно до стремлінь вірних Української Католицької Церкви, включно з допущенням публічних відправ. Згадав і про релігійний закон, котрий має бути незабаром схвалений, в якому говориться про свободу для всіх Церков в ССР.

М. Горбачову залежить на добрих відносинах між Ватиканом і Москвою, тому він й запросив Папу Івана Павла II на відвідини до СССР. Знову ж Папа вже кілька разів висловлювався, що радо відвідає вірних в Україні та Литві. Підкреслює Патріярх Любачівський також і те, що в особі теперішнього Папи Українська Католицька Церква має великого приятеля та щирого заступника.

В дальшому тяглі йде розповідь про саму Українську Католицьку Церкву з перспективи її 1000-літнього існування, яку в 1946 році на зарядження Сталіна насильно прилучено до Російської Православної Церкви, а тисячі її вірних з владиками та священиками було знищено чи ув'язнено або вивезено у Сибір.

Не зважаючи на всі ці нелюдські страждання, УК-Церква існувала в підпіллі в підпіллі впродовж понад 40 років. Тільки тепер із гласністю вийшли її вірні, владики та священики з катакомб, щоби домагатися офіційного визнання, — сказав Владика Любачівський.

У Мадярщині відбулося вперше вільне голосування

Будапешт, Мадярщина. — В неділю, 26-го листопада ц.р., в Мадярщині відбулися перші вільні голосування за 42 роки комуністичного правління. Мешканці Мадярщини голосували у окремому референдумі коли мають відбутися вибори президента.

Малою більшістю голосів опозиція перемогла, відкладаючи вибори президента аж після виборів до парламенту. У голосуванні взяло участь біля 60 відсотків управнених до голосування. Загально уважають, що у виборах до парляменту правляча ще тепер Соціялістична партія не здобуде більше, як сім відсотків голосів.

Всупереч песимістичним прогнозам, що референдум не буде чисельним і не буде мати успіху, велика кількість управнених до голосування взяли в ньому участь і цим він став важним. Такого рішення на тему виборів президента вимагали опозиційні партії до правлячої партії, хоча інші не бажали, щоб воно було переведене. Правляча партія хотіла, щоб вибори відбулися 7-го січня 1990 року. Щоби це голосування було важливим треба було приймати в ньому участь більше як половині населення. Помимо сильного снігу голосувало 53.6 відсотка усіх громадян. Багато з голосуючих зовсім не знало як це робити і їм треба було вияснити в який спосіб виповняти картки тому, що досі за чотири десятиріччя вони не мали можливости свобідно виявити свою волю.

Однак велика частина мадярів ставилася до того голосування негативно, уважаючи, що вибори на президента повинні бути здержані аж до весни, коли мають відбутися вільні, з включенням всіх партій, вибори до парляменту.

Референдум, який відбувся тепер, це був вислід переговорів поміж пануючою соціялістичною партією і вісьмома опозиційними групами.

ВЕЧІР І. СВІТЛИЧНОГО

Ню Йорк. — Тут в неділю 3-го грудня, о годині 5-ій по полудні в Українському Інституті Америки відбудеться вечір з нагоди 60-річчя Івана Світличного. У програмі візьмуть участь гості з України: Євген Сверстюк, Микола Горбаль, Григорій Герчак, Людмила Литвиченко, а також Н. Світлична і В. Курило.

ПРИБАЛТИКА ЗДОБУЛА ЕКОНОМІЧНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Москва. — Після чотиримісячного обговорення Верховна Рада СССР остаточно схвалила плян, який від 1-го січня 1990 року відкриває Литві, Латвії та Естонії шлях до економічної незалежности від Москви.

В інтерв'ю, даному після закінчення процедури голосування, перший секретар ЦК КП Литовської ССР Альгірдас Бразаускас, широко усміхаючись, признавав, що він має „чудовий настрій".

Естонський делегат Міхаїл Бронштейн назвав результати голосування „великою перемогою республіки".

Виступаючи перед більш як 400 законодавцями, головуючий Міхаїл Горбачов підкреслив, що „потрібний такий закон, який вивів би нас на шлях економічних реформ". Його головний економічний дорадник Леонід Абалкін відзначив, що Прибалтика робить сміливі кроки на шляху до цілковитих економічних перетворень і критикував опонентів, які твердять, що Прибалтика використає новий закон на шкоду решти країни.

Згідно з новим законом, природні ресурси прибалтійських республік, які протягом багатьох років розкрадалися міністерствами, контрольованими Москвою, тепер будуть використовуватися в місцевих інтересах. Прибалтійські законодавці підкреслили, що тепер їх республіки будуть самі розпоряджатися своїми ресурсами. Контролювати фінансову систему республік будуть незалежні прибалтійські банки, за виключенням філіялів Державного банку.

Л. Абалкін підкреслив, що новий закон дозволить прибалтійським республікам запровадити власну валюту, хоч у торговельних операціях з рештою країни вони і далі повинні користуватися карбованцем.

Політики і економісти всіх трьох прибалтійських республік вивчають можливість запровадження власної валюти, бо вартість карбованця різко впала, однак вони підкреслюють, що час для здійснення такого радикального кроку ще не настав.

Закон про пресу, який перебуває в даний час у стадії розгляду, передбачає свободу преси та інших засобів масової інформації, а також відсутність цензури.

В законі сказано, що засобами масової інформації можуть володіти і керувати державні і громадські організації, робітничі колективи, творчі союзи, релігійні, кооперативні та інші об'єднання.

Закон передбачає кримінальну відповідальність за розповсюдження матеріялів, які містять державні таємниці, заклики до актів насилля або скинення уряду, пропаганду війни, расової, національної чи релігійної переваги, а також за розповсюдження порнографії.

ЗАБАВА В КЕРГОНКСОНІ

Кергонксон, Н.Й. — 89-ий Відділ Союзу Українок Америки ім. Лесі Українки влаштовує традиційну вечерю і забаву в суботу, 16-го грудня ц.р., в залі „Веселка" на Союзівці при звуках оркестри маестра Н. Гриняка. Початок 6-та год. вечора, в програмі льотерія.

У Вінніпезі збирають „коляду" на НРУП

Вінніпеґ, Ман. — У четвер, 9-го листопада ц.р., створено тут Ініціятивний комітет для оформлення Товариства Сприяння Народному Рухові України за Перебудову (НРУП).

Основним завданням товариства буде придбання фондів на закуп ліків і медичних препаратів для дітей, потерпілих від чорнобильської радіяції, на купівлю навчального приладдя і комп'ютерів для україномовних шкіл в Україні та матеріялів для видавничих потреб НРУП. Для цієї цілі оформлено тут Фонд Руху, який сьогодні нараховує біля 9,000 дол. Закуп і пересилку ліків і матеріялів буде координовано з всеканадським товариством сприяння НРУП, яке остаточно оформиться, та з централею НРУП в Україні.

Цьогорічну коляду можна виписувати на Rukh Fund і висилати на адресу: North Winnipeg Credit Union (Rukh Fund) 544 Selkirk Ave., Winnipeg, Man. R2W 2M9.

В Управі Ініціятивного комітету є: Ярослав Розумний, голова, Ярослав Барвінський, заступник, Михайло Тарнавецький, секретар, Олександер Баран, Юрій Гвоздулич, Орися Трач і Оксана Шулякевич, члени.

У Видавництві НТШ появилися нові книжки

Ню Йорк (НТШ). — Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці видало в серії „Бібліотека українознавства" два нові твори під чч. 60 і 61, а саме „Борис Мартос — Визвольний здвиг України" і „Михайло Островерха 'Спадщина' ".

На книгу Б. Мартоса (320 сторінок) складаються його власні речі, знайдені після його смерти та зібрані і впорядковані д-ром Іринеєм Темницьким, який дав вступ „Від упорядника". Коротке пояснення від НТШ, як видавця, подав Іван Кедрин. Б. Мартос — історична постать, колишній прем'єр Української Народної Республіки, економіст-кооператор, на еміграції в Европі був професором Сільсько-господарської академії у Подєбрадах, дожив пізнього віку й помер у Нюарку, Н.Дж. Його статті і статті про нього є цінним причинком до пізнання нової доби історії України.

Книжка М. Островерхи — це есеї і нариси, що стосуються різних країн і різних ділянок культури. Знайдені після смерти письменника рукописи видала вдова Олена, фірмувало НТШ, дійсні члени якого, проф. Василь Лев і І. Кедрин, впорядкували і зладили до друку.

Книгу Б. Мартоса помистецькі оформив Богдан Титла, книгу „Спадщина" — Ярема Козак, кожний із них відомий мистець. Обидві книги мона придбати або у В-ві НТШ в Ню Йорку або у книгарні „Свобода". „Визвольний Здвиг" дол. 15, „Спадщина" дол. 10.

Англійською мовою видано переклад Павла Зайцева „Життя Тараса Шевченка" у перекладі проф. Юрія Луцького, у друкарні університету в Торонто, Канада. Люксусово видана книга з кольоровими і чорними світлинами малярських творів Т. Шевченка. Придбати можна її за 30 дол. в обох книгарнях.

Д-Р Ю. ПОКАЛЬЧУК В НЮАРКУ

Нюарк, Н.Дж. — Тут в п'ятницю, 1-го грудня ц.р., в залі під церквою св. Івана Хрестителя, виступить д-р Юрій Покальчук з доповіддю на тему „Народний рух і сучасна українська література". Д-р Ю. Покальчук — філолог, знавець 12 мов, письменник, член Спілки Письменників України, член Наукового Комітету Інституту Літератури ім. Тараса Шевченка при Академії Наук УССР, член редколегії журналу „Всесвіт", делегат на установчий з'їзд Народного Руху. Це буде четверта доповідь із циклу „Вечори в П'ятницю", темою якого є звіт з України, який АОЛПУ влаштовує для громади. Після програми — вино і закуска. Вступ — добровільні датки. Початок о год. 7:30 вечора.

Виставка картин Х. Головчак-Дебарі в ОМУА відкриє новий вимір її праць

Шорт Гіллс (Л. Коленська). — В осінній листопадовий день зустрічаємось із маляркою Христиною Головчак-Дебарі, виставку картин якої українська громадськість матиме змогу оглянути на протязі двох тижнів — від 17-го до 30-го грудня ц.р. у галерії Об'єднання Українських Мистців Америки (ОМУА) при 136 Друга авеню. На цій виставці мисткиня покаже публіці біля 50 пастелів — краєвиди, квіти, натюрморти.

Розсипані цибулини

Заки зайти до дому нашої малярки, зупиняємось на миті у галерії картин Рене Фусанер, у Мілбирні, Н.Дж., поміж якими знаходиться її пастель-натюрморт. Оглядаємо картину за картиною в затишному приміщенні галерії — де багатство і згуcток різних індивідуальностей і талантів, — входимо поза межі буденного.

Щоб ближче познайомитись із технікою виконування пастелів — слухаю пояснень мисткині. Вона каже, що пастеля — це кольоровий олівець, в якому є сполука спорошкованого пігменту, крейди та гуми. А сама назва пастель виводиться від французького слова — „пастіше", що означає чистий спорошкований пігмент, змелений на пасту. Пастелі розмальовують на шорсткому папері, яким якраз користується наша малярка, на картоні, або спеціяльному полотні. Існують двоякі картини пастелів, — пояснює в дальшому Христина — одні це лиш накреслені пастелями рисунки, другі — це рисунок заповнений кольорами. Барви мальовані пастеллю є в многогранному діяпазоні — від найбільш світлих до гарячих, багрових чи взагалі яскравих будь-яких брилянтних кольорів.

„Коли вглибимось в історію появи пастелів, — каже Х. Головчак-Дебарі, то в XVI сторіччі почав малювати пастелями німецький маляр Йоган Тілє. У Венеції — започаткувала пастелі Розальба Карр'єра. Та справжнім чемпіоном пастелі був відомий французький маляр імпресіоніст Едгар Деґа, а за ним ряд інших видатних малярів світу — Ватто, Делякруа, Мане, Ренуар, Тулуз Лятрек та багато інших. До Америки — Вашінгтону, Д.К., та Філядельфії, Па., ввела пастелю та імпресіоністичний напрям у малярстві протеже Деґа — Марія Кассат".

„А я, — повертає своє миле обличчя до мене Христина, — малюю різними пастелями — і контурами, — це портрети, як і заповнюю цілість рисунку кольорами, — це квіти і краєвиди".

На цьому розмова обривається, бо покидаємо галерію Рене Фусанер і їдемо до дому мисткині, щоб приглянутись її картинам. У хаті — скрізь вигоротається наш назустріч кольоритність пастелів: вони й у вітальні, бібліотеці, передсінку і в

(Закінчення на стор. 4)

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ УНС

Нюарк, Н.Дж. — З нагоди 95-річчя Українського Народного Союзу Головний Екзекутивний Комітет УНС і Окружні Комітети Відділів в Ню Джерзі в неділю, 3-го грудня ц.р., влаштовують Ювілейний Бенкет який відбудеться, о 3-ій год. по полудні в руханковій залі церкви св. Івана Хрестителя, 770 Сендфорд аве. Даток — 15 дол. від особи. В програмі виступлять: ансамбль бандуристів „Гомін" під керівництвом Олександра Напори, вокалісти Христина і Дарія та арфістка Одарка Д. Полянська. Будуть вручені нагороди найкращим членам УНС, серед яких нагороду „Мужчина року УНС" отримає губернатор Томас Г. Кін, а секретар стейту Ню Джерзі Джейн Бурджо буде відзначена нагородою „Жінка року УНС". Члени 234-го Відділу, Елізабет, Н.Дж., на цьому бенкеті будуть відзначати також своє 80-ліття. У справі замовлень слід звертатися до членів комітету: Ярослав Леськів (996-3772), Михайло Захарко (725-8062), Володимир Білик (795-0628), Іван Хомко (472-0989), Андрій Кейбіда (762-2827).

У СВІТІ

В ІНДІЇ, У ВИБОРАХ, ЩО закінчилися в неділю 26-го ц.м. прем'єр-міністер Раджів Ганді і його Конгресова партія не дістали більшости, як було сподівано, і тим самим новий уряд Індії мусить складатися із членів різних напрямків, які повинні порозумітися. Вибори були дуже бурхливі, а то і криваві і, як досі показують висліди, ні одна партія не здобула переважаючої більшости, хоча Національний фронт уважає, що він здобув більшість голосів.

САЛЬВАДОР ЗІРВАВ свої дипломатичні стосунки із Нікараґуа тому, що підозріває, що сандіністський уряд допоміг до наступу повстанських груп на терені Сальвадору. Це сталося після того, як на терені Сальвадору впав сандіністський літак повний зброї для повстанців. Рівночасно арештовано американську горожанку, в якої знайдено багато зброї.

В ЯПОНІЇ ЗДОБУВ НАЙВИЩУ нагороду т.зв. „чашу імператора" в боротьбі сумо цим разом не японець, а американський горожанин із Гаваїв. Конішікі — гавесць, що важить 490 фунтів, переміг в остаточній боротьбі свого японського противника і тим викликав у глядачів велике здивування.

В УРУҐВАЇ ВІДБУЛИСЯ в неділю, 26-го листопада вибори у наслідок яких обрано у цій найбільш демократичній державі Південної Америки новим президентом сенатора із поміркованої Національної партії Люіс Альберта Лякалья. Новообраний президент заповів, що буде вести продуктивну працю і що він постарається співпрацювати із партією Кольорадо, яка хоча програла вибори, але буде мати своїх представників в уряді.

НАСЕЛЕННЯ ГОНДУРАСУ відбуло також голосування в неділю, 26-го листопада ц.р., і тим перемогли малою кількістю голосів національну партію, кандидат якої Рафаель, Леонардо Кальєхас може бути черговим президентом із важким завданням втримати країну безсторонньою поміж двома горожанськими війнами, що панують у найближчих сусідів. На терені Гондурасу тепер є понад півмільйона політичних втікачів із Сальвадору і Нікараґуа.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЛИВАНУ Еліяс Граві загрозив, що використає збройну силу проти військового провідника генерала Майкла Ауна, який не хоче визнати нового президента, що прийшов на місце вбитого Рене Моавада, і не хоче признати випрацюваного проєкту замирення.

ПОПУЛЯРНІСТЬ КАНЦЛЕРА Західньої Німеччини Гельмута Коля дуже впала тому, що він не виявив себе відповідно сильно при останніх подіях у Східній Німеччині, а у світлі уваги був увесь час міністер закордонних справ Ганс-Дітріх Ґеншер. Але коли цей останній є виразником емоційности, що панує тепер серед частини німецького народу, канцлер Г. Коль все ще має за собою тих, які журяться майбутнім напливом втікачів із Східної Німеччини.

В АМЕРИЦІ

У П'ЯТНИЦЮ, 24-ГО листопада „Джорнал оф Америкен Медікел Ассосієйшн" надрукувала висліди дослідження д-ра Обрі Мілунскі, директора Генетичного центру Бостонського університету. Дослідження виявили велике значення вживання мультивітамінів від самого початку вагітности на здоров'я новонароджених. Особливий вплив мультивітаміни мають на неврологічний дефект новонароджених, який щорічно спостерігається у 4 000 дітей. „Наші дані є бездоганні", — сказав д-р А. Мілунскі.

ХІРУРГИ ЧИКАГСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ провели в понеділок 27-го листопада ц.р. операцію по пересадженню частини печінки з живого донора. Група хірургів під керівництвом д-ра Крістофера Брелша пересадили частину печінки від матері, 29-літньої Тереси А. Сміт, її доньці, 12-місячній Аліссі. Якщо пересадженні орган приймається, цей спосіб відкриє нову еру у хірургічному пересадженні органів. „Це є історичний момент", — сказав д-р Волтер Андрю, директор програми пересаджения печінки Тексаського університету. Дотепер єдиним органом, який пересаджували від живого донора були нирки, бо людина може жити з однією. Операція в понеділок тривала майже дев'ять годин та коштувала від 100 до 300,000 дол. Подібні операції вже проводили хірурги в Японії, Австралії та Бразилії, в усіх трьох країнах діти, яким пересаджували печінка від живого донора, були вже дуже хворі та одна дитина померла. Цього разу дитина ще є відносно здорова і тому пересадження має більше шансів на успіх.

ФАРМЕРИ ТА сільськогосподарські спеціялісти передбачають невражай озимої пшениці в наслідок дуже сухої осені у Кензасі, Оклагомі, Тексасі, Кольорадо та Небрасці подібно, як в минулому році, коли урожай пшениці був найнижчий за останні 11 років. Найбільшої посухи зазнав Кензас, який продукує одну третю цілого врожаю пшениці в країні. Після минулорічної сухої осени та холодної зими урожай пшениці в цьому стейті був менший ніж половина звичайного. Ціна пшениці сьогодні 4.36 дол. за бушель, що не багато більше від минулорічної 4.20 дол., коли урожай досяг лише 1.5 біл. бушелів.

ЧЛЕНИ КОНҐРЕСУ критикують рішення секретаря оборони Діка Чейні зменшити бюджет Пентагону. Впродовж минулого тижня серйозну критику в своїх інтерв'ю висловили сенатори Джон В. Вернер з Вірджінії, Тед Стівенс з Аляски та репрезентант Сем Нан з Джорджії, Джордж Міллер з Каліфорнії, Дж. В. Монтгомері з Міссісіпі, Норм Дік з Вашінгтону. Вони висловили надію, що різке зменшення військового бюджету ЗСА не буде здійснене до того часу, поки не закінчаться переговори в Женеві та Відні. Військові спеціялісти в Конгресі заявили, що не можна бути засліпленим подіями в Східній Европі, але брати до уваги події у цілому світі як також в самих ЗСА.

ЗРОСТАННЯ ЗЛОЧИННОСТИ в Маямі стало причиною масового виїзду звідти жидівського населення. Ще сім років тому три четверті населення Маямі були жиди. Від 1982 року демографи Маямського університету зареєстрували зменшення жидівського населення з 82,000 до 52,000 що становить 28 відсотків населення. Місто, яке називали „малим Єрусалимом", куди з'їжджалися пенсіонери з Ню Йорку, драматично міняє своє обличчя, радше колір лиця.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money-order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street, Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Тріюмф Алєксандра Дубчека

У жовтні 1918 року, покликаючись на „14 пунктів тодішнього американського президента Вудро Вілсона, проголосили державну незалежність. Президентом нової республіки, яка охопила теж Словаччину, став славетний професор Тома Масарик, приятель українців, протектор української культури. Постання Третього Райху Адольфа Гітлера поклало край суверенності Чехо-Словаччини, тим паче, що Англія і Франція погодилися у ганебному Мюнхенському пакті на передачу Німеччині так званого Судетського краю та на перетворення ЧСР на німецький „Протекторат". Наступник Масарика Едвард Бенеш рятував своє життя втечею. У 1944 році совєтські війська визволили Чехо-Словаччину з-під гітлерського ярма, на те тільки, щоби у 1946 році, перевести там комуністичний переворот. Едварда Бенеша, який вернувся був з добровільного заслання, скинули у вікна палацу у Празі і дали чехам уперше науку чи можна далі кричати, що „рус — наш брат". Якою опікою Москва обдаровувала Чехо-Словаччину, показалося вдруге у 1948 році. Тоді-то генеральний секретар Комуністичної партії Чехо-Словаччини, Александер Дубчек, заповів, що він переведе реформи, які нададуть комуністичній партії „людське обличчя". Врадувані чехи назвали ту подію „Празькою весною".

Вона тривала коротко, бо обурена Москва, що Дубчек нарушує канони марксо-ленінізму, змобілізувала 100,000 війська комуністичного Варшавського пакту, яке вмаршувало до Чехо-Словаччини. Генеральний секретар Компартії СССР Брежнєв виправдував той наїзд, „доктриною Брежнєва", яка „дозволяла" Совєтському Союзові поспішати в допомозі „загроженому комунізмові" в будь-котрій комуністичній країні. Але навіть Йосиф Броз-Тіто обурився і проголосив, що коли б СССР захотів так само збройною силою підкорити собі Юґославію, він ставитиме збройний спротив. Алєксандрові Дубчекові дарували життя, але заслали до Братислави з забороною виїздити поза кордони міста і дали йому працю підрядного поштового урядовця. У минулу п'ятницю Алєксандер Дубчек прибув після 21-го року до Праги і промовляв до півмільйонової маси демонстрантів. Люди кричали: „Дубчек на президента!" Звичайно, Александер Дубчек не має амбіцій стати президентом і надавати тепер тамошньому комунізмові „людське обличчя". Але він, проголошений тому 21 років, як ворог народу, став національним героєм чехів і словаків. Нагадується порівняння із мадярським генеральним секретарем Компартії Імре Надем: за те, що він приєднався до революції у 1956 році, його арештували були і повісили, але в цьому році реґабілітували і з парадою похоронили, як мадярського національного героя.

Мирна революція у Чехо-Словаччині задивувала ввесь світ. У нюйоркському популярному щоденнику „Дейлі Нюз" з 28-го листопада ц. р. наведено голос одного демонстранта з Праги: „Польща потребувала дев'ять літ, щоб визволитись від комунізму, Мадярщина-девять місяців, Східня Німеччина-дев'ять тижнів, а ми — дев'ять днів". Дійсно: протягом дев'яти днів щоденно відбувалися у Празі, Братиславі й Берні, столицях Чехії, Словаччини і Моравії, масові протирежимні демонстрації. Ще в понеділок минулого тижня поліція розганяла демонстрантів, але пізніше зникла, а в минулу п'ятницю півмільйона людей ликували, що весь комуністичний уряд подався до димісії. Вони зажадали діл, а не слів і заповіли дальшу боротьбу.

Генсек Компартії ЧСР Мільош Якеш сподівався підтримки від Москви, але Міхаїл Ґорбачов таки розумніший, як був Леонід Брежнєв, і ще в минулому році скасував „доктрину Брежнєва". Коли під тиском отих масових демонстрацій зреклися своїх становищ всі члени уряду і генеральним секретарем Компартії стан наймолодший член Політбюра Карел Урбанек. Його мало хто знав і його 11-хвилинна промова до півмільйонової маси демонстрантів не заспокоїла їх. Демонстранти домагалися переведення вільних виборів із допущенням до виборів некомуністичних кандидатів, скасування монопольної влади Компартії і ґрунтовної зміни конституції. Коли писано ці рядки — не було ще відомо, як скінчилися розмови Урбанека з лідерами опозиції: Урбанек хотів перешкодити вибухові генерального страйку у Чехо-Словаччині. Католицький кардинал Францішек Томасік заявився з проповідниці одверто по стороні „народу" а не партії. Зникли червоні прапори, замовк інтернаціонал, а на місце портретів Карла Маркса появилися, як декорація крамничних виставок,— збережені від 20-ти літ портрети Алєксандра Дубчека.

Володимир Трембіцький

СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ ТА ПАНЕВРОПЕЙСЬКА УНІЯ

У повені прецінних матеріялів про спротив в Україні, менше прив'язується уваги до місцевих статтей (американських дописувачів) та ще й на теми, які вимагають спростування чи вияснення.

Власне до таких дописів належить стаття п. з. „Европа 1992 і ми" („Свобода") за 5-те жовтня 1989 р.), де порушено суттєвість державного суверенітету в сучасній добі. Ясно, тези Миколи Бараболяка на цю тему були овіяні свого роду модернізмом політичного думання в аспекті плянованих міждержавних „спільнот" чи „з'єднань". Суверенність, за М. Бараболяка, стала вже застарілою, меншевартісною. Ось тому було дуже на місці лист проф. І. Головінського в „Свободі" ч. 202 за 25-те жовтня 1989, в якому дано свого роду оборону політичного терміну „суверенність", що його можна розуміти не як „мариво чи реальну дійсність".

Суверенність у нашій державницькій історії, особливо 1917-20-их років, була символом нашого максималізму чи тяжкої боротьби за юридичне підметне встановлення України як держави поряд всіх інших власне суверенних держав тодішньої (1918/20 рр.) Европи.

Наскільки оцей правничий термін важливий для нас, може послужити пропаґандивне вживання „суверенности" для означення державности УССР від 1945 року, коли „Україна", як державна назва удостоїлася бути в колі суверенних державних одиниць в Організації Об'єднаних Націй. 2) За час правління в УССР П. Шелеста, оцей термін блистів у різних заявах та пропагандивних публікаціях із долучуванням іще до цієї тези статті параграфу конституції УССР про а) право виходу УССР із складу СССР та б)право мати свої республіканські закордонні взаємини.

Важливість слова „суверенність" добре розуміла Москва стосовно до українського патріотизму, особливо в західньому світі, яким наші державники домагались більшого усамостійнення совєтської України як республіки.

Ось тому в новому сучасному періоді українського національного та політичного відродження в УССР, а особливо в повносвідомій Західній Україні, суверенність зразу знайшла своє гідне місце в промовах, деклярацях, програмових статтях як вислід державницького максималізму в нас, а нормальної, самозрозумілої вимоги в балтійських народів, в яких суверенність їх республік до липня 1940 року була вповні зрозумілим явищем, Так чому ж би ми мали бути некоректними в державницьких аспіраціях? Таким чином сьогодні плятформою державницькости УССР у Народному Русі України за Перебудову є поряд самостійности й суверенність України на рівні із балтійськими республіками, хоч може ще в коммонвелтському союзі Східньої Европи. На підставі вищеподаного, було б ось зараз повним політичним безглуздям вирікатися сьогодні чи легковажити суттєвість суверенітету нації у своїй державі в користь безконечної ще теорії створення европейської унії і спільнотою европейської економіки, оборонної стратегії, вважаючи корисним нам вже думати за наше можливе пристосовання в оцю західньоевропейську міждержавну спільноту. Ми ж сьогодні не маємо своєї держави із признаками суверенности й, хоча б мадярського чи польського оформлення, щоб бути перед західнім світом вартісним політичним, економічним, а той стратегічним партнером.

Знаючи, в якому юридичному стані знаходиться сучасна чорнобильська Україна, поросійщена національно та духовно на дві третини нашого етносу, залишаючись в кінці списка поневолених народів СССР через усю нашу політичну відсталість, ми ж не можемо не приготовані своєю політичною зрілістю захоплюватися европейським плянуванням унійної спільноти. Це ж нещасне фантазування з незрозумінням суттєвости паневропеїзму, який має свою давню історію. На цю тему в нас досить було статтей в минулому з аналізою цілости справи.

Перш за все ми мусимо зрозуміти, що західні нації: французи, німці, голляндці та інші є цивілізаційно культурницько собі рівні із однаковою їм політичною їх свідомістю. То ж немає найменшого припущення якоїсь національної вищости німця у Франції, француза в Голляндії чи в Італії. А в нас? Повна непідготованість стати всегранно рівним із західнім інтелектуальним світом в економічному, політичному та технологічному розумінні, коли взяти до уваги існування в нас комплексу під кожним оглядом у стосунку до західніх европейців.

Доки народ не стане вповні самостійно думаючою одиницею із своєю повногідністю чи інакше суверенности в політичному розумінні, як це мають мадяри чи поляки, а то й литовці, ми не можемо думати про місце в паневропі.

Власне тому термін суверенність поряд самостійности є в нас принциповим фундаментом у нашому державницькому існуванні, будучи на щастя, свідомими того факту, що якраз 70 років тому ми мали свою суверенну державність, хоч сам народ у більшості, як такий, ще суверенно в дер-

(Закінчення на стор. 3)

Ярослав Курдидик

СТАНОВИЩЕ ІРАКУ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Воно дещо дивно, що міжнародна масова пресова інформація із якихось невідомих точно причин, не інформувала, що в Таїф, у Савдійській Арабії, майже цілий місяць, проходила досить важлива і цікава конференція. На цій конференції зустрінулися члени ливанського парляменту, обидвох віровизнань, християнського і мусулманського та договорювалися про евентуальний розподіл місць між обидвома фракціями.

Але основною причиною у вищезгаданій конференції були проблеми, яким робом примусили відтягнути війська Сирії, із усіх районів сучасного Ливану й пересунути їх у східню частину Ливану, а уточнюючи, на східню територію, долини Бекка. Ця справа, як твердять політичні та мілітарні речники може — видаватися майже неймовірною, але майбутнє замирення на Близькому Сході у великій мірі залежатиме від становища Іраку, що його він займе на Близькому Сході. Бо Ірак, після останньої восьмирічної війни з Іраном, зріс і підсилився в економічній та мілітарно-мобільній силі, про що й саме коротко переповімо.

Це доволі складна і затяжна справа, чому якраз за кулісами сучасної активности і замирення стоїть з усіма своїми впливами Ірак?.. Знавці цього геополітичного обширу наголошують, що Ірак намагається усією силою відплатився у першу чергу своєрідною „міжнародно-престижовою дискримінацією Сирії", за її колишню і дуже поважну допомогу у війні Іранові, що накоїв Іракові не лише масових територіяльних пошкоджень, але що в цій війні Ірак утратив понад 100,000 вбитих і тричі стільки поранених.

До того часу про форму якогось запляннованого замирення, зокрема між Ізраїлем і палестинцями, звелася до низького рівня цивільної війни, т. зв. популярно антифідат, яка може продовжуватися у безконечне.

І ось Ірак зовсім неочікувано намагається в це встрянути та змінити по змозі дотогочасну „14-тирічну політично-мілітарну м'ясорубку" на постійне замирення.

Перша відплата Сирії за її допомогу Іранові — це постійна і поважна збройна допомога генералові християнської фракції М. Аунові, який намагається увесь час винищувати сирійську окупаційну армію в Ливані, тим самим, вивітрюючи сирійським лідерам із їхніх голів „мрію про Велику Сирію", яку вони плянують поширити, здобувши і підкоривши собі схаотизований Ливан.

Щоби послабити все ще домінуючі впливи Савдійської Арабії, яка всім слабшим арабським державам постійно матеріяльно допомагає і таким чином здобуває „сцентралізовану льояльність", Ірак, створив тепер т. зв. малу спільну арабську антанту, що включає: Ірак, Єгипет, Ємен і Йорданію, яка, хоч може і не має таких нафтових прибутків, як Савдійська Арабія, але зате розпоряджає великим людським арсеналом, біля 70 мільйонів.

У загальному, Ірак вийшов переможцем із його останньої восьмирічної війни з Іраном — із збільшеною територією. І хоча втратив у ній біля сотні тисяч вояцтва, а у заборгованні закордоном винен понад 85 більйонів, то військові аналітики стверджують, що у сучасній грі, яка проходить на Близькому Сході, Ірак має в руках два дуже важливі козирі — велику мілітарну та економічну потенційність.

Його 18-мільйонове населення, у загальному має добру освіту, а у всіх професійних царинах, високоосвічених, а частинно і вихованих закордонами індустрійних спеціялістів.

Ірак має теж доволі добру родючу землю. Єдина перевага над ним Савдійської Арабії, то це, що вона має дещо більші від нього родовища нафти. Але знавці заявляють, що Ірак має теж настільки прибутків зі своїх копалин, що ними покриває всі національні видатки та сплати заборгувань. У столиці Баґдад та в інших містах є постійно діючі закордонні спеціялісти, які перебудовують і модернізують іракські порти, прочищують і поглиблюють транспортну водну справність, будують авіопорти тощо.

Ірак має сильну, найкраще вишколену і вивіновану в арабському світі армію. Він тримає у постійному озброєнні біля один мil. вояків, а в постійній бойовій поготові є два мільйони резервістів.

Їцак Рабін постійно наголошує, що на основі його військової розвідки, Ірак під теперішню пору — це найнебезпечніша нація на Близькому Сході.

Не хочу згадувати при цьому, — каже Рабін, про продукцію його власної хемічної зброї, та про це, що він потайки вже у війні з Іраном закидував на його територію ракети, щоправда тільки із зарядом до однієї тонни типу ТНТ, і що цими ракетами він, бомбардував глибоке запілля Ірану — у віддалі до 650 миль — а це дорівнює теж віддалі до ТельАвіву...

Армія Іраку вельми добре охороняє 1,400 до 1,650 клм. кордонів, а у змоторизованих дивізіях він має більше танків, як їх має Франція, Західня Німеччина, чи Великобританія. Він має добре зорганізоване бойове летунство, а в останньому часі замовив у Франції, 75 найновішого типу бойових літаків — „Міраж — 2,000", а в Совєтському Союзі замовив 60 бомбовиків найновішої побудови — „СУ-24". Кошти купна цих літаків — 7-8 біль. дол.

У нещодавній пресі Ізраїля був заклик, щоб відвести якнайбільше уваги національній прикордонній охороні, не забувати про те, що Ірак може кожночасно перекинути через Йорданію 10 елітарних змоторизованих дивізій разом із його бойовим летунством, яке має із останньої війни з Іраном не абиякий досвід...

Ансамбль „Не журись" захоплює українців в Америці

Сучасний львівський ансамбль „Не журись", що вже більше, як місяць перебуває на американському континенті і роз'їжджає по Канаді, а тепер по ЗСА, викликав захоплення серед української громади, і це однаково старшої і молодшої віком. Їхні виступи відбуваються при вщерть виповнених залях, а концерт в Ню Йорку у неділю, 19-го листопада, ансамбль був змушений повторити у вівторок тому, що маси народу відійшли від каси, не маючи змоги дістати місця у великій залі УНДому. Кожна точка програми так весела, як і сантиментальна викликає бурю оплесків, але особливо улюблена публікою є пісня п н. „Віддайте рідну мову", слова і музику якої склав молодий український бард Едуард Драч. Містимо її в нашому щоденнику для цих численних наших читачів, які не мали змоги почути її у виконанні члена ансамблю „Не журись" Андрія Панчишина.

Не лиш герої на землі зростають,
Є у вітчизни і такі сини,
Які ніяких святощів не знають,
Святі їм тільки гроші і чини.

Такий глаголить: „Я слуга народу!",
Але народу тим цей служить друг,
Що нишком нищить мовний корінь роду,
Народ свій обертаючи на слух.

Такі загнали в села рідне слово
І там його вже тягнуть у гроби,
Аби забрати пам'ять в нас і мову,
А їх не мають нині лиш раби.

Приспів І:

Віддайте мову — не прохання, а наказ!
Віддайте мову, нашу пам'ять і оплот,
Віддайте мову, і не колись, а в цей же час!
Вмре мова — і ми щезнем як народ.

Було нелегко мову в нас забрати,
Котра корінням в батьківській землі.
Сам хан Батий не зміг її стоптати —
Проте народу слуги все змогли...

Вони зробили з мови непрестижу,
Забравши з ВУЗ-ів, шкіл та установ;
Нас спонукали кожним днем і тижнем
До зради найспівучішої з мов.

Нам пильність присипали побрехеньки,
Що ми в тій зраді майже рай знайшли.
Вставайте, козаченьки-хмельниченьки,
Поки ми спали, мову ізвели!

ПриспівІІ:

Віддайте мову — не прохання, а наказ!
Віддайте мову, прорубайте в серці лід,
Віддайте мову, і не колись, а в цей же час,
Лиш мовою живий козацький рід!

Хто ми для них? Прості аборигени,
Але в тім слові величезний зміст,
Бо в землю повростали наші гени
І це навіть крізь асфальт великих міст.
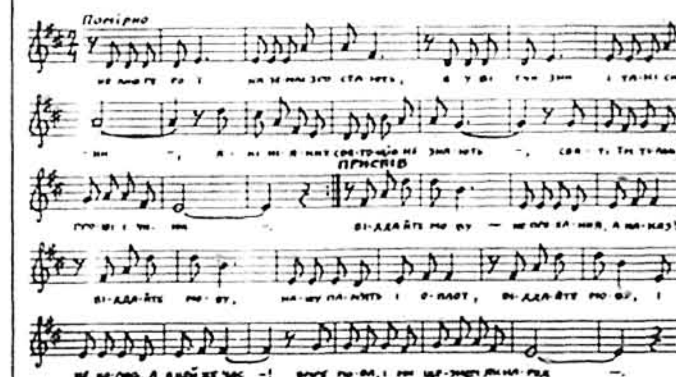
Хазяїн хто — чиновничі конклави,
Чи ти, абориґен землі цієї?
Це скаже бій, хоч власне не кривавий,
Але і не найлегший із боїв.

Ми в тім бою своє ще скажемо слово
Про Чигирин, про Чернівці і Крим,
Та головне — відвоювати мову,
У котрій глас народу крізь віки.

Приспів II.

Брати на нас ви не дивіться скоса,
За діло кровне бій іде у нас,
Бо як сьогодні нашу мову скосять,
То завтра косарі підуть на вас.

Лиш разом свого діждемось ми свята
І піснею засвітяться слова,
Як стане брат за рідну мову брата
І хор тисячогласний заспіва.

Ганна Черінь

ДОКУМЕНТАЛЬНІ СПОГАДИ

II.

Було багато політичних угрупувань, але все свідоме студентство єдналось на державницькій плятформі — проти польського окупанта. А коли автор окреслює ріжні угрупування, то кидає докір в сучасність: „На жаль, цей процес злиття всіх „русинів", „руснаків", „карпаторусів", „мадяронів" в один національний український моноліт ще не закінчився (приклад — проф. Маґочі). (ст. 54). Дуже слушний закид! Говорячи про свої власні переконання, автор зазначає, що він „схилявся до націоналістичної групи, але офіційно стояв на позиціях конструктивної державницької праці". Позиція правильна, дай Боже кожному таку й тепер.

Говорячи про програми жидівські, автор зазначає, що поляки робили такі погроми й проти українців — і подає документ: фотографію знищеної польськими ендеками світлиці Українського Академічного Дому (ст. 62). Були тоді й зародки військової формації, наскільки це було можливо під польським тиском — студентська корпорація „Чорноморе", гаслом якої було: „Україна — честь — товариськість". „Воювали" шаблями, вправляючись у фехтуванні. Комічний момент в цій частині твору: одного разу на сходини прибув американський гість, типовий „капіталіст". Як українця, його розчулив патріотизм студентів, і він свої почуття висловив так: „Так мені приємно, якби мені хтось дав тисячу долярів". Щодо „вишколу" „Чорноморя" — один доктор радив стріляти в польські прапори стрілами, намоченими в легкозапальну рідину. Цей проєкт лишився нездійсненим.

Знаний нам славний Іван Савич Дурбак, „хрищений батько" Барагури в журналізмі, організував у 1928 році Гурток українїстів і продукував „живу газету". Основна заслуга цього гуртка була та, що до нього ввійшов славний самітник Богдан Ігор Антонич і залюбки читав студентам свої поезії. Студенти вчащали до читальні НТШ і Українського Національного Музею, знайомлячись із працями славетних тодішніх українських мовознавців: Зерова, Перетця, Синявського. Треба віддати справедливість польському професорові Янову, що не тільки не перечив, а вимагав ознайомлення студентів із працями українських мовознавців.

Спогади Володимира Барагури рясніють іменами знаних тепер учених і письменників: Ірина Винницька, Яр. Рудницький, Мирослав Семчишин, Ірина Книш, Роман Завадович, Островерха (деталь: він мав бути оперовим співаком!), Мих. Голинський, д-р Василь Сімович, Іван Огієнко, що був професором української мови і сперечався з автором за вилучення галицьких діялектизмів з літературних норм — автор „зм'якшив настанову проф. Огієнка (пізніше Митрополита Іларіона). Тут же і Василь Софронів — Левицький, Іван Німчук, Богдан Романенчук, Богдан Гошовський і багато інших. І всі вони мають щось із біографії, одні більше, інші менше, але всі влучно. Особливо вдячні ми авторові за цінні риси в біографії Антонича, що попадав у екстазу, читаючи свої поезії: „Під час читання голос у нього ставав високий, лице багровіло, очі блистіли. Ціла статура подавалася взад (sic!), голова була відкинена. Останні рядки кінцевої строфи закінчував співно. Тоді щойно будився з трансу й повертався до дійсности". Барагура зазначає також, що Антонич, вишколений у польському оточенні, говорив лемківською говіркою, але наполегливо вчився літературних норм. Тут же згадано і романтичне захоплення поета...

Володимир Барагура написав більше, ніж спогади. Це — документ тієї епохи, без зайвого патосу. Чого варта, наприклад, лаконічна згадка про Леся Котовича: „єдиний син убогої вдови, що лишався в живих з 17 дітей, які померли від сухіт"... Автор подає гасло, що його ще в 30-их роках проголосив Іван Огієнко: „Для одного народу — одна літературна мова й одна вимова". Добре і тепер. Причиною програння визвольних змагань 1917-22 роках автор вважає, слушно, нас самих: не використали шанси. Що ж робити? Вчитися! Тож учітеся, брати мої...

Досі тільки про позитивне в творі, а тепер трохи „жучків". Приймаючи вищенаведене гасло Івана Огієнка, що його пізніше благословив Митрополит Іларіон, знаючи, що дбайливий редактор „Веселки" знає добре літературні норми і їх вживає, читач може дивуватися: звідки такі діялектизми як „Я попрощав" (я попрощався з), „полоси" (смуги), „взад" (назад) „опустив" (залишив), „правдивий", (в значенні „справжній", „Стефана Баторого" і „Толстоя" (Баторія і Толстого), „обов'язували" (зобов'язували), „студіїв" (студій), „відмовили номінації" (номінацію), „ветеринарем" (ветеринаром), „противники наступали на себе" (супротивники наступали один на одного), покращання" (в розумінні „покращення") „бурян" (бур'ян) і т. д. „Поржондні русини" і вирази польською мовою без перекладу дають підставу думати, що всі читачі розуміють польську мову, а воно зовсім не так. Я думаю, що автор вжив діялектні форми за принципом „вмію, та не хочу". Що ж, його твір, його право, з котрим не всі згоджуються. На ст. 72 В. Барагури називає послідовницею Антонича Катрусю Матейко, яка нібито створила вираз „До нас, хто серцем кучерявий!" Гарний образ, але він належить Павлові Тичині („Вставай, хто серцем кучерявий!" — цикл „В космічному оркестрі", 1921.) Друкарський чортик вскочив і в світлини: на ст. 47 є фотографія студентів; на першім пляні — особа жіночої статі. Капелюшик гарний, а лице порожнє.

Хочеться закінчити цей огляд чимсь гарним. І є чим. Книжка присвячена дружині Марії, „яка ціле життя шукала квітки щастя". Останній розділ „Поцілунок перед дзеркалом" змальовує, як молодий журналіст знайшов свою Квітку Щастя, як довго одне не хотіло звіритися другому, і як нарешті взимку, побачивши в дзеркалі свою улюблену, автор не міг довше витримати, поліцував її. „Поцілунок перед дзеркалом постелив нам шлях до щасливого подружнього життя, про яке наші колеґи говорили, що ми 'знайшли себе, як у корці маку'."

Відбувся ювілей о. Л. Лавринюка, ЧСВВ

Ню Йорк. (Р. Голіят). — Службою Божою в церкві св. Юра, яку відправив у неділю, 12-го листопада ц.р., з нагоди свого 25-ліття священства о. Лаврентій Лавринюк, ЧСВВ, якому співслужили отці: Бернард Панчук — протоігумен ЧСВВ, з осідком в Асторії, Н.Й.; Рафаїл Мельник — протоігумен канадської провінції ЧСВВ; Тарсикій Залуцький — протоігумен бразилійської провінції ЧСВВ і о. Августин Кузьма, ЧСВВ, уродженець Канади, а зараз парох церкви Пресв. Трійці в Брадфорд, Англія, який цього року обходить також своє 25-ліття священства, при участі священиків, сестер ЧСВВ, питомців з монастиря св. Йосафата в Ґлен Кові й мирян, які своєю присутністю вшанували свого заслуженого працівника у Христовому винограднику.

о. Лаврентій Лавринюк, ЧСВВ заступник пароха церкви св. Юра.

Отець Патрикій Пащак, ЧСВВ, генеральний вікарій стемфордської дієцезії, ігумен і парох церкви св. Юра, у своєму вступному слові, згадав про срібний ювілей о. Лаврентія Лавринюка, ЧСВВ, якого знають миряни усіх частин великого Ню Йорку. Він заподав прізвища отців, що служили св. Літургію, дякуючи сестрам ЧСВВ, питомцям і мирянам за їх чисельну участь у відзначенні 25-ліття священства Ювілята, та хорові під диригентурою маестра Андрія Добрянського, за чудовий спів під час Служби Божої.

З довшою проповіддю виступив о. Бернард Панчук — протоігумен ЧСВВ, який згадав про боротьбу українських католиків на рідних землях, які впродовж 45 років тяжкої долі, ще більше, як це було колись, оцінюють працю своїх священиків. На тутешньому ґрунті, наші церкви відкриті, не так, як в Україні, де наші церкви понищені, а багато з них перемінено на потреби вжитку атеїстичної системи. Наші вірні є там щасливі, коли знайдуть священика, щоб потайки охрестив чи повінчав їх рідного. А ми тут, на вільній землі Вашинґтона, переживаємо дошкульний брак покликань до священичого стану. Причина цього лиха, сказав провідник, це наша байдужність до священичого стану й наша оцінка нашого духовенства. Він вказав на присутніх 13 питомців монастиря св. Йосафата в Ґлен Кові, 10 з яких — це хлопці українського походження з Бразилії, один з Югославії і два з Польщі. Він запитав: „А де ваші діти і ваша молодь?!"

Решта своєї проповіді преп. о. Панчук присвятив о. Лаврентієві Лавринюкові, ЧСВВ, з яким він закінчив теологічні студії в Римі. Ювілят, у 1945 р. приїхав з Риму до ЗСА, перебув один рік в Ґлен Кові, де був сотрудником при новіціяті, відтак, два роки сотрудником при парохії Різдва Матері Божої в Чикаґо, а від 1970 року працює в парохії св. Юра в Ню Йорку як: заступник пароха, адміністратор школи, вікарій Дому, господар керівник щотижневої програми ОО. Василіян, сповняючи усі священичі обов'язки, зв'язані з парохією.

Проповідник дальше згадав, що ноги Ювілята в постійному русі. Він відвідує своїх парохіян, не зважаючи на численні сходи нюйорського вавилону. Тими самими руками, що о. Лаврентій січе капусту, й тими самими працьовитими руками він уділяє вірним найсвятіші тайни. При кінці своїх похвальних слів про свого приятеля, о. Панчук побажав йому ще багато плодовитої і корисної праці у Христовому винограднику, для добра УКЦеркви й українського народу.

При кінці Служби Божої о. Лавринюк, зворушений до глибини свого серця, пригадав присутнім про свій приїзд до Ню Йорку, як його стягнув до Ню Йорку тодішній парох церкви св. Юра о. Володимир Ґавліч, ЧСВВ, з метою допомогти йому в акції будови нової церкви. Він вдячний парохіянам, що включилися у цю благородну акцію, яка увінчалася успіхом і ми маємо прекрасну свою церкву в центрі світової метрополії. Він згадав, що його любов до своєї Церкви й українського народу, це заслуга його родичів, які на поселеннях в Бразилії не забули свого роду. Після мировання, коло 500 осіб, взяло участь у бенкеті, який відбувся у його честь в авдиторії академії св. Юра, яку гарно удекорував Тарас Гірняк.

Бенкетом проводив о. Пащак, який подбав, щоб ювілей о. Лавринюка був імпозантним. Після молитви, яку провів о. Олександер Гавкалюк, ЧСВВ, парох укр. кат. церкви в Асторії, о. Пащак представив отців за почесним столом, між якими сиділи два цивілісти — брат о. Лаврентія, Степан і адв. Роман Гуглевич, колишній голова будівельного комітету будови церкви св. Юра.

Ювілята вітали: привіт від єпископа Василя Лостена, прочитав о. Лев Ґолдейл, ЧСВВ; відтак адв. Рома Гуглевич, вітаючи Ювілята, пригадав про вклад праці о. Лавринюка при будові нової церкви; протопресвітер Іван Ткачук, вітаючи Ювілята, підкреслив про взаємну братню любов; інж. Михайло Шпонтак — вітав Отця від Українського об'єднаного комітету Ню Йорку й від Т-ва українських сеньйорів, а о. Августин Кузьма, ЧСВВ — передав привіт від тамошнього єпископа в Англії Михаїла Кучмяка, ЧНІ і своїх парохіян у Брадфорді. Рафаїл Мельник — протоігумен ЧСВВ у своєму привіті підкреслив що наші парохіяни вміють шанувати тайну священства, передаючи привітання від єпископа Інокентія Лотоцького, ЧСВВ, вітав Ювілята від отців бразилійської провінції ОО. Василіян.

Мистецьку частину виповнили: Сестри Моніка Лесник, ЧСВВ, яка обходить цього року, своє 25-ліття вступу в ЧСВВ, відспівала пісню „Пісня Подяки" з приводу 25-ліття священства о. Лавринюка, а Уляна Старосольська-Любович, відчитала свій фейлетон присвячений Ювілятові. Отець Ґолдейд, будучи в Бразилії, накрутив на відео і показував на екрані про життя тамошніх священиків і питомців, які передали свої побажання і многоліття для о. Лаврентія. Старенька мама вітала свого сина, запрошуючи його на відвідини її в Бразилії. У своєму слові, рідний брат Ювілята Степан, який приїхав на це святкування з Бразилії, вітав свого брата від себе, стрия, який живе в Торонто, від братів і родини, що живуть в Бразилії.

Впр. о. Панчук, ЧСВВ — вручив о. Лаврентієві папське благословення від ОО. Василіян в англійській мові, а о. Патрикій Пащак — благословення папи Івана Павла в українській мові, вручаючи Ювілятові срібну чашу.

Китицю квітів вручив о. Лавринюкові Кузик від хору церкви св. Юра і Ганущак від Марійської Дружини. Ряд привітів для Ювілята прислали місцеві українські організації і агенція Ковбаснюк. Кількома наворотами присутні вшанували Ювілята грімким „Многая Літа..."

Перед закінченням бенкету, промовив о. Лавринюк. Він дякував усім за так чисельну участь, промовцям за теплі слова, закликаючи усіх до дальшої спільної праці, бо тільки в єдності сила народу. Це що ми сьогодні маємо це ваша праця, говорив Ювілят, який на протязі 20-ти років свого душпастирювання в парохії св. Юра, постійно працює разом з парохіянами.

Преп. о. Кузьма, ЧСВВ, провів кінцеву спільну молитву, а відтак ряд осіб стискали руку своєму улюбленому Ювілятові, складаючи свої особисті подарунки, як вияв своєї вдячности, за його віддану працю для УКЦеркви й нашої нюйоркської громади.

Суверенітет...

(Закінчення зі стор. 2)

жавницькому розумінні -аки не був.

Наша державна суверенність, хоч може не була вповні розуміння юридичности держави, все ж таки мала свої підставові факти, як:

1) законно оформлені „не символи", а свої державні інсигнії (герб і прапор, гимн, державну українську мову;

2) дипломатичні взаємини України із поверх 40-ка державами світу, із 70-ти консулярними станицями від імені УНР чи Української Держави.

3) встановлення за трьох років державности три десятки міждержавних договорів;

4) будучи гордим існування трьох суверенів: Їх Екселенції Пана Президента УНР академіка Михайла Грушевського, його Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України Павла Скоропадського та Їх Екселенції Верховного Правителя УНР Симона Петлюри, до яких то особистостей чи їх уряду в Києві було акредитованих 39 державних репрезентантів від монархів, президентів, голов держав чи від урядів держав Европи та Азії.

5) Нашими символами суверенности була хоч якась еліта в державному правлінні, своя державна валюта, міжнародне транспортове, поштове взаємовідношення до сумежних держав, із якими були хоч як встановлені прикордонні взаємини на основі територіяльного оформлення української держави того часу. Це ж бо була територія (1919 року) біля 680,000 км., із населенням за станом 1919 року в 47,000,000. Україна отже була рівна тодішній силі Франції чи Італії. Та врешті:

6) ми ж мали свої власні державні закони й постанови, свої конституційні акти, в яких було місце на своє державне громадянство, акт присяги на вірність своїй державі та в збройних силах.

Тож ясно, що, маючи оці принципіяльні симптоми суверенітету, ми аж ніяк не можемо призабути, їх легковажити та може... відректися в користь підрядного становища в паневропейській унії. Нам може бути зрозуміло, чому наші державники в Україні тактично чи з коньюктурно-політичних ситуацій неспроможні пориватись за повновартісний суверенітет України при такому стратегічному укладі сил, в оцей саме складний нам час. Усе ж таки наша основна вершинна мета таки заключається в суверенності нації без страху чи підозри зла, в своїй незалежній державі, не дозволивши більше ворогові поневолювати нас та стати нічим в обличчі гегемона.

Дякувати Всевишньому, що, вислухавши наші молитви й благання в 1000-ліття нашого хрищення, наділив нас чудом витривалости в спротиві за свою принципіяльну свободу, тобто існування як народу, 2) за свою національну Церкву та 3) через неї до національного зформовання у єдності організації НРУП.

Постараймось утвердити свій таки суверенітет в національно-духовому почуванні своєї державницької гордости в оце 70-ліття незалежности.

Осягнувши це, що вже мають мадяри та поляки, зможемо ясно подумати про нашу вагому участь в паневропеїзмі як рівний з рівним з числом 50-мільйонової сили, народу й економічного потенціялу.

В Клівленді завершать Шевченківський рік і Рік Мови

Клівленд (смб). — Школа Українознавства й Т-во „Рідна Школа" в Клівленді, в завершенні Року Української Мови та ювілейного Шевченківського року, влаштовують тут в суботу, 2-го грудня ц.р., в залі Свято-Покровського Парафіяльного Осередку, 6810 Бродв'ю у Пармі, о годині 3:30 по полудні, дискусію-панель на тему: „Українська мова тут і там". Модератором цього панелю буде д-р Євген Федоренко, голова Шкільної Ради з Ню Йорку, а дискутантами-панелістами будуть представники шкіл українознавства з Чикаґо, Дітройту, Клівленду й Парми („Рідна Школа" при українському православному соборі св. Володимира). Проблеми української мови в Україні обговорюватимуть представники з України, в тому недавній політв'язень СССР Віталій Калиниченко й колишній в'язень Микола Горбаль.

В неділю, 3-го грудня ц.р., в авдиторії Свято-Покровського Парафіяльного Осередку, о годині 2-ій по полудні відбудеться концерт „Українська молодь у поклоні Тарасові Шевченкові". У програмі концерту виступатимуть юні таланти, рідношкільна молодь, а також вперше виступить ново-зорганізований рідношкільний хлоп'ячий хор під мистецьким керівництвом Олександра Мусійчука, диригента славного хлоп'ячого хору з Огайо, відомого із своїх мистецьких тур по ЗСА, Европі, останньо по Україні.

ПЕРЕДРІЗДВЯНА ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ

Ню Йорк. — Тут у неділю 3-го грудня ц.р., в Українському Народному Домі, 140 Друга аве., відбудеться передріздвяна товариська зустріч, яку влаштовує Управа і Адміністрація Українського Музею. В програмі зустрічі виступлять бандуристи, члени ансамблю „Гайдамаки" з Пассейку, Н.Дж., Володимир Васьків ію Петро Лучка та колядники. Вступ — 15 дол., члени — 10 дол., молодь до 21 року — безплатно. Початок зустрічі о 2-ій год. по полудні.

КОНЦЕРТ АЛЮМНІВ І УЧНІВ УМІ

Ню Йорк. — Український Музичний Інститут Америки, Інк., Відділ в Ню Йорку влаштовує Концерт алюмнів і учнів УМІ кляси сольоспіву, який відбудеться в неділю, 3-го грудня ц.р., о 2:30 по полудні в авдиторії школи св. Юра в Ню Йорку, 6-та вул. Схід. В концерті візьмуть участь: д-р Марта Мачай — фортепіяно, Христина Герула — фортепіяно, Олександер Ягупський — фортепіяно, Бил Аєрбе — скрипка, Аніта Аєрбе — скрипка, Оксана Харук — сопрано, Наталка Ковальчук — сопрано, музичний акомпаньямент — Соня Шерег, Марта Аєрбе. В програмі концерту — твори українських і світових композиторів. Вступ — 6 дол., сеньйори — 4 дол.

Інтерв'ю з дочкою Гната Хоткевича

Ольга Хоткевич-Тищенко з М. Чорним.

Завдання було нелегке. Нам треба віднайти рідну дочку Гната Хоткевича, яка проживає в Каракасі, Венесуеля, звичайно під прізвищем нам невідомим.

Молодий бандурист який цікавиться і зберігає кобзарські традиції, додав з усмішкою: „Якщо це незробите, небуде кому, а ми бандуристи від дочки повинні дістати неписані відомості про Г. Хоткевича, який започаткував новий період кобзарського мистецтва, належав до кобзарів — інтелігентів, які почали творити музику до бандури намагаючись впровадити бандуру до ряду концертових інструментів. Нам дуже важливо дістати якнайбільше відомостей про період, в якому він творив, а цей період тягнувся аж до 1922 року".

В двадцятому сторіччі, на відміну від форм кобазарського виконання за царських часів, для яких було характерним виключно сольове виконання, великого поширення набули спочатку малі ансамблі, а відтак капелі бандуристів. Гнат Хоткевич на 12-му археологічному з'їзді в Харкові дав на сцену перший раз кобзарів, які виступили ансамблем.

Крім того, у комплекс музично-фолкльорних досліджень видатного діяча української культури Г. Хоткевича (1877 — 1938) входить монографічне органологічне дослідження „Музичні інструменти українського народу", яке не втратило і по сьогоднішній день своєї наукової цінності.

Своєю працею Г. Хоткевич дав приклад систематичного підходу до вивчення інструментальної культури, а цей підхід показав, що органологія — точна наука.

Вислухавши все це сказане з великим захопленням я, подумав чому якраз на мене випав такий відповідальний обов'язок, я ж сам не бандурист. На щастя сталось так, що кілька тижнів перед тим я дістав листа із Венесуелі від бандуриста — ветерана, який свого часу концертував з Зеновієм Штокалком і іншими бандуристами того часу. Він мене, просто зобов'язав приїхати до Венесуелі і спробувати зорганізувати гурток бандуристів.

Інж. Федір Якимець, якого доля закинула до Венесуелі, вже на емеритурі, але ще працює професором університету у Венесуелі. Має двох музично талановитих внуків, яким купив бандури. Під сучану пору завзято працює над українсько-еспанським словником.

Прибувши до Каракасу я зустрівся з різними культурними діячами, але ніхто там про дочку Г. Хоткевича не чув. Та й не дивно! Вона вийшла заміж ще в Чехо-Словаччині за фотографа Тищенка, а приїхавши до Венесуелі під іншим прізвищем не брала ніякої участи в громадському житті українців. Вернувся я до Ню Йорку з порожніми руками, але початі заходи розшукати дочку Г. Хоткевича продовжував. Вернувшись, я був озброєний в адреси громадських діячів Каракасу, з якими почав переписку. Пройшов рік і я дістав листа від о. Леоніда Лотоцького — адміністратора православних українців на Венесуелю, що йому вдалося її відшукати.

Не гаючи часу їду вдруге до Каракасу. Нагода була відповідна, бо якраз в ту неділю були сорокові поминки вбитого, всім там знаного громадського діяча, Мандзія, який мав зв'язок з дочкою Г. Хоткевича. Яка ж була радість коли о. Леонід після панахиди представив мені стареньку паню з палицею і сказав: „Це є дочка Гната Хоткевича, — Ольга, запізнаєтесь".

Були ма разом на трапезі, а після прийняття сіли біля церкви і почали розмову. О. Хоткевич розповіла, як в 1926 році виїхала до Чехо-Словаччини, там одружилась, а в 1948 році переїхала до Венесуелі і поселилась у Каракасі. В 1933 році народився їй син, Василь, який є тут інженером-будівельником. Він, до речі, є спортовець, в 1951 році, будучи студентом, поборов гори Піко Болівер, положені в Меріда. Потім О. Хоткевич почала розповідати про батька, як любувалась його грою на бандурі, а зокрема як грав думи, яких він знав так багато. Найбільше їй подобалась дума „Плач невільників у турецькій неволі". Довідавшись, що я приїду на розмову з нею О. Хоткевич позбирала всі записки, які мала від тата, але не всі можна було прочитати, бо були писані рукою, а до того папір пожовтів.

Незнаю чому, але записок до хати мені не дала. Сказала поробити нотатки при ній. о. Леонід приніс мені папір і я дуже скоро взявся до роботи. Ось матеріял, який мені вдалося записати:

„Родився я в Харкові, збаув тільки, на якій вулиці. Батько мій був граф, потомок великих і славних гетьманів Ходкевичів. Мати моя теж була графиня, сумського повіту, харківської губернії. Між іншим, зазнала кріпацтва і добре його пам'ятала. Розказувала мені матуся, що я народився тоді, як вона приїхала до Харкова шукати кращої долі. Тоді було так, що розмочив черству булочку — та оце й все.

З моїх дитячих літ пам'ятаю, мало, більше лишилось враження із села. На село я попав, як мав п'ять років. Як сповнилось мені 12 років, я читав Гоголя і вже тоді мені здавалось, що він пише неправильно. Почав я перекладати його на українську мову.

Реальну школу, я закінчив на державний кошт. Вже тоді я дістав замилування до історії, але пішов до технологічного інституту, а воно, як виявилось потім „Жени природу в двері, а вона влетить у вікно". Я працював ввесь час в галузі історії.

Влітку 1895 року справив я собі бандуру, почав грати, а вже в 1896 році з великим успіхом виступав у Полтаві. Тоді й почалася моя видавнича робота. Інститут закінчив у 1899 році. Взяв я тоді бандуру під руку і поїхав до Києва зустрінутись з М. Лисенком. На жаль Лисенка не застав, бо саме тоді він їздив з хором по Україні. Все ж таки по якомусь часі мені вдалося зустрінутись з ним в гостинності, де він відпочивав. Прийняв мене в ліжку. Звичайно заграв я йому. Моя гра йому дуже сподобалась і відразу попросив мене стати солістом-бандуристом і дає мені 60 карбованців на місяць. Ого, подумав я собі, таких грошей я не бачав зроду.

За рік мені вдалося дістати посаду інженера для технічних занять, але з бандурою не розставався, навпаки прийшли незчислимі виступи по різних містах. Перший публічний виступ на 12-му археологічному з'їзді в Харкові. Це був поворотний пункт в бандурному житті. Про самий цей з'їзд доповідь на ньому, про організацію оркести з бандур, та троїстої музики можна було б багато написати.

Талант у мене був невеличкий, але все ж більший як я міг виявити. Прийшла революція 1905 року, про це я написав цілу книжку. Далі прийшла еміграція — Галичина. В Галичині я написав багато, але й багато з того пропало. От були в мене „Опришки", повість „Авірон", в якому більше речей галицького походження, „Камінна душа" — гуцульська п'єса.

Знаю, що недавно на Україні вийшов фільм „Камінна душа", який цієї весни показували у Франції. Ті, що бачили цей фільм, були розчаровні. Акторами фільму були не гуцули, чи львівські актори, але москалі і туркмени. На кінець у цьому фільмі вони висунули порнографічну сцену любови.

Вернувшись до Харкова попав у тюрму. З тюремного життя багато споминів в „Ділі". Після відбуття тюрми переїхав до Києва, а в 1914 році знову до Харкова.

Робив усі можливі заходи, щоб перевести гуцульський театр на Україну, але з браку фондів це не було здійснене".

Пише, що мав незатерті спомини із Галичини. Не може забути Івана Франка, який подарував йому хвилини свого життя. Стефаника, Пачовського, Курбаса, Стадника, Шептицького, Костя Левицького, Лесю Українку, Олену Пчілку.

Кобзарство в історії української культури і мистецтва має свою оригінальну сторінку. Це є здобуток народного мистецтва слова і музики. Г. Хоткевич писав: „Генеологічне дерево наших бандуристів дуже високе. Думи, що через століття передавались Гомерами України — кобзарями, світять своїми барвами і лицарством для свого народу".

Я перечитав досить статтей Г. Хоткевича. Одна мене зворушила особливо, про те, що конче потрібно приділяти більше уваги кобзарям „Уламки старої будови ховають до музею, пише він, дивну змію чи ящірку заливають спиритусом — а от кобзарям, що в'яжуть нас звуками бандури зі славною минувшиною, дозволяють спокійно гинути з голоду". А проте дає потрібні матеріяли народові. Славні сторінки вписали кобзарі в історію українського народу.

Василь Ємець, закінчує свою працю „Кобза і кобзарі" такими словами: „Все йде все минає... Мине і ця московська зима, а тоді український народ згадає своїх борців, але й тих сліпих калік, що з кобзою в руках, а з піснею на устах, щиро робили свою непомітну, але корисну роботу".

М. Чорний

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 26-го листопада 1989 р. відійшов у Вічність наш Найдорожчий

ВУЙКО І ШВАҐЕР

бл. п.

ЯРОСЛАВ ЗАЗУЛЯК

ПАНАХИДА в середу, 29-го листопада 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в четвер, 30-го листопада 1989 р. о год. 9:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені у смутку:
племінники — ЛЮБОМИР, ІГОР, ВІРА, ОКСАНА
шваґер — ВОЛОДИМИР

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що 1-го листопада 1989 р. на 72-му році життя, відійшов у Вічність наш Найдорожчий

МУЖ І БАТЬКО

бл. п.

ІВАН КЛИМ

ПАНАХИДУ відправлено 3-го листопада, о год. 7 30 веч. у похоронному заведенні Charles J. O'Shea, 2515 N. Jerusalem Rd., East Meadow, N.Y.

ПОХОРОН відбувся 4-го листопада 1989 р. з церкви св. Володимира у Гемпстеді, Н. Й., а відтак Тлінні Останки спочили на цвинтарі св. Духа у Гемптонбурґу, Н. Й.

Залишені у глибокому смутку:
дружина — МАРІЯ
син — ПЕТРО з дружиною КЕРОЛ
ближча і дальша Родина в Америці й Україні

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Друзів і Приятелів, що в суботу, 25-го листопада 1989 р. відійшла у Вічність по довгій і тяжкій недузі

бл. п.

Параскевія Васюта

з дому Булик

ур. с. Запалові, Зах. Україна.

ПАНАХИДА у вівторок, 28-го листопада 1989 р. о год. 6:30 веч. в похоронному заведенні Humiston, Кергонксон, Ню Йорк.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у середу, 29-го листопада 1989 року о год. 9-ій ранку в цьому ж заведенні, а опісля о год. 10-ій в церкві Пресвятої Трійці в Кергонксоні, Н. Й., відтак Тлінні Останки будуть перевезені на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Залишені в смутку:
муж — ФЕДІР
сестра — МАРІЯ БУЛИК
брат на Україні
кузини —
ВАСИЛЬ КОВАЛЬ з дітьми
МАРІЯ НАКОНЕЧНА
СТЕФАНІЯ КАШУБА
та ближча і дальша Родина в Америці, Канаді, Польщі й Україні

Виставка...

(Закінчення зі стор. 1)

ательє, де ще окремі картини чекають їхнього завершення. Ось в ательє, на шталюзі, недокінчена пастеля соняшника. Вони повні і розквітлі, лиш одним-один із них стулив пелюстки і, зів'янувши, лежить біля глечика. А там вас зустрічають загравою осінньої пожежі краєвиди, запрошують ласкавими вітаннями квіти — гидроґеї, хризантеми, тюльпани, бузок, орхідеї, вас зустрічають й портрети і краєвиди та натюрморти; особливо у цих останніх пастелях — витонченість і елеґантність форм і кольорів на м'яко-сочистому тлі, притаманному Рембрандтовим картинам. Ось пастель — виноград: галузка його посередині позбавлена вже ґрон, але ці, що залишилися і пишаються на ґалузці — брунатно-золотаві, начебто з них випромінює життя, сонце. Або ж у скляній карафці з квітами — вода визначається витонченою криштальною прозорістю. Як розповідає Христина — квіти їй особливо близькі, адже вона плекає їх у своєму городі від ранньої весни аж у пізню осінь. Часто забирає їх із собою у кімнати і малює. А природу і краєвиди вона розмальовує, прогулюючись атомобілем.

Малярка ще провадить мене до ґаражу, там безліч рам для картин, де завершується їхня гармонійна цілість.

Розпитую мисткиню про її студійну дорогу. Розповідає, що започаткувала вона її в школі красного мистецтва в Нюарку, Н. Дж., де навчалася три роки графіки. Опісля вона студіювала у школі красного мистецтва у Нюйоркському університеті, закічивши її у 1967 році. Ще два роки тому Христина всі картини виконувала графікою. Та враз у ній прокинулось бажання відійти від чорно-білого кольориту і малювати різнобарвні картини. І так почалось її навчання у школі мистецтва у Вудстаку, Н. Й., а пізніше — в семінарі Товариства школи пастелів Америки в Ню Йорку. Сьогодні вона є членом, як і щобільше належить до управи Крайової галерії мистців цього товариства. Недавно її запрошено вступити до престижового товариства малярів Салмаґунді у Ню Йорку, куди приймають, беручи до уваги осяги кожного маляра, як і даному мистецтві треба мати спонзорів, які засідчили б про його талант.

Щоб пригадати — знайомство читачів „Свободи" з Х. Головчак-Дебарі сягає дати 16-го листопада 1982 року, коли малярка ще перед своєю виставкою в ґалерії ОМУА в Ню Йорку, відвідавши Видавництво інформувала про свою творчість, про графіку, як і про виставки серед українських громад — у Торонто, Канаді, Рочестері, Н. Й., Лос Анджелесі, Каліфорнія, та інших містах Америки та Канади. Тоді під час інтерв'ю, наша малярка, якої біографічне експозе в рамках американських виставок картин завжди починається твердженням, що вона українка, сказал творення української духовости — в постатях людей, у формі трипільського глечика чи природи — мені надзвичайно близьке". Колись сказане й сьогодні залишилось незмінне — в її багатстві і культивованні української мови, в її близькому зв'язку з українською громадою, у її пильному стеженні за подіями, що сьогодні відбуваються в Україні.

Коли ж вернемось до її малярської творчости, то безсумнівно можна сказати, що Х. Головчак-Дебарі знайшла і вишліфувала своє мистецьке "я" і в дальшій праці над ним, у мистецьких дерзаннях, прямує до досконалости, до якнайбільш витонченого вияву мистецької форми у її картинах.

Старе мереживо.

В американському мистецькому світі наша малярка здобула незвичайну популярність, адже лиш в одному 1989 році звернула на себе увагу участю в 15-ти виставках пастелів, здобуваючи за них чотири нагороди. А це у згаданій вже ґалерії Мистецтва Рене Фусанер, як і на виставці в Лівінґстонській ґалерії в Лівінґстоні, Н.Дж., здобула вона перші місця. Признано їй теж нагороду на виставці в Шорт Гіллс, в Міллбурні, Н.Дж., як теж і на мистецькому згуртуванні оціночної виставки Мамаронек у Валгалла коледжі у Вестчестері Н. Й.

„У мене плянування у безконечність... Уже сьогодні передо мною на овиді, бо в 1990 році три виставки, що їх влаштовують виключно для цих малярів, які в минулому році за свої картини здобули нагороди. Ці виставки відбудуться у Мистецькій ґалерії Набіско в Іст Гановері, Н.Дж., у ґалерії товариства Малярів пастелів в Ешленді, Кентакі, та у Лівінґстонській ґалерії", — з притаманною їй вітальністю наша малярка розкриває свої пляни.

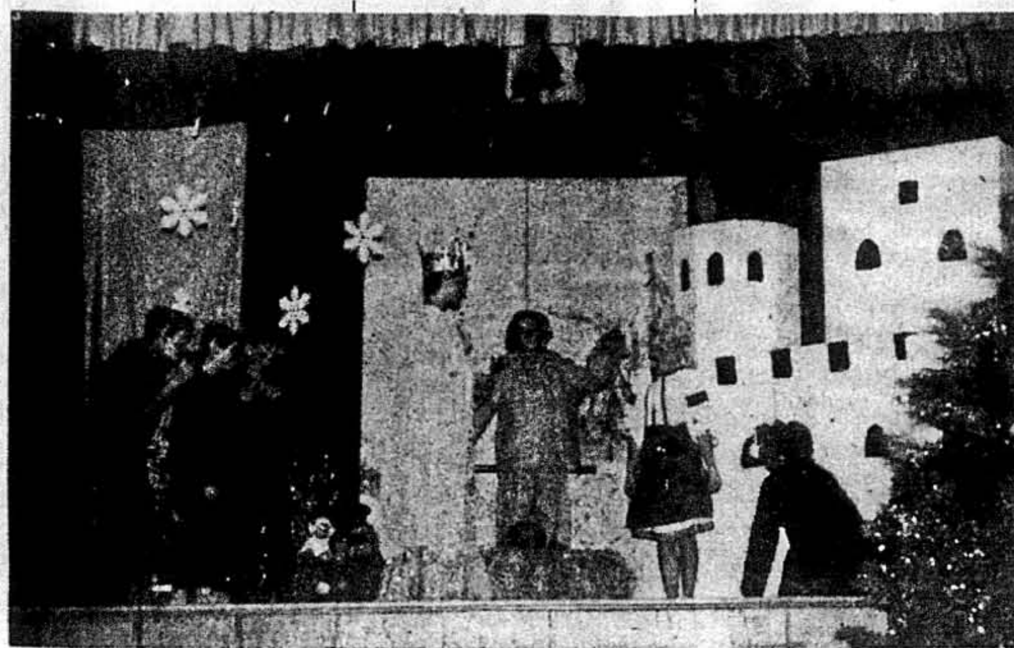
Згодом Христина каже, що іноді вона повертається до графіки, але переважно — вона в полоні пастелів, — Але в неї, — пояснює вона, ще інші стремління. Користуючись пастеллю, вона хоче присвятитись малюванню портретів, схоплюючи в людині, оте, що найбільш притаманне її психіці. В неї теж особливе бажання — малювати фіґуральні пастелі, як наприклад, це бачимо на картинах-пастелях Едґара Деґа, який визначався мистецтвом у віддаванні руху тіла. Він малював жінки-балерини, швачки, прачки — кожну з них у відповідному до свого зайняття-русі.

Прощаємось. За хвилину знову ступлю у хмарний листопадовий день, але із собою понесу багату пригорщу тепла, випромінюваного пастелями Христини Головчак-Дебарі. Понесу із собою і її слова: „Я дуже вдоволена. Адже зі мною — моя радість, мої доні, зі мною, як іноді мені здається — виключно лиш мій кольоровий світ, який я відтворюю у своїх пастелях".

Маскарада в Йонкерсі

Спілка Української Молоді в Йонкерсі відбула свою 4-ту річну маскараду для дітей в неділю, 29-го жотня ц.р.. Ціла заля була прибрана, а стеля виглядала як темне небо з тисячами зірок. Кожний, що входив на залю мав враження, що заходить до країни див і чудес. По боках залі були різні гри й забави, де діти могли забавлятися й вигравати різні нагороди. Навіть була збудована печера, де діти могли ховатися.

Сценка-пантоміма цього року називалася „Чарівник із Кавказу" і її приготовляла Марійка Козіцька. „Чарівник із Кавказу", яку написала і до якої дібрала музику Леся Кіцюк-Щур, є базована на популярному фільмі-казці „Wizard of Oz". Цю казку, яку по мистецьки відчитала Оксана Кіцюк-Кулинич, виконували сумівці і всі були захоплені їх талановитим виконанням. Голвоними виконавцями були: Дарка — Марійка Козіцька, Бровко — д-р Орест Козіцький, тета Гануся — Леся Палилик, вуйко Богдан — Славко Палилик, Князівна — Оксана Дуда, Відьма — Бася Климко, Карлики — Соня Дробот, Стефка Шпинда і Марта Кіцюк, Страхопуд — Мирон Куземчак, Залізний Пан — Петро Дуда, Лев — Василь Кравець, Чарівник із Кавказу — Славко Кіцюк.

Сценка-пантоміма „Чарівник із Кавказу"

Після сценки діти марширували довкола залі, щоб показати всім свої гарні костюми і кожна дитина дістала нагороду.

Подяка за таку гарну імпрезу належиться всім, які допомогли, щоб дитяча маскарада вийшла успішно, а головно Орестові Козіцькому, Марійці Козіцькій, Даркові і Оксані Боднар, Марійці Васічко, Любкові Щур і всім виховникам.

Леся Кіцюк-Щур

Відбудеться відзначення проф. Зої Маркович

Час від часу відбуваються у Філядельфії ювілеї визначних громадян. Відзначуючи їх довголіття, вшановуємо також їхні осяги в різних ділянках знання — науки, авторства, технології, мистецтва та ін.

Перед нами ювілей, який заслуговує на особливу увагу. Це відзначення 50-річчя педагогічної праці піяністки проф. Зої Маркович, яке відбудеться в неділю 3-го грудня ц.р., о год. 3-ій по полудні, в залі авдиторії Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії. Імпрезу влаштовують 20-ий Відділ СУА ім. Олени Теліги і Осередок СУМ ім. УПА.

Програму відкриє голова 20-го Відділу Ліда Дяченко, вестиме її д-р Наталія Пазуняк. Участь у програмі візьмуть: д-р Альберт Кіпа, мґр Ярослав Климовський, Мирослава Новаківська-Волошин. Юстина Хмелько та колишнє тріо ювілятки „Соловейки". Буде також висвітлення прозірок з поясненнями Марії Касіян і спільна знимка. Після програми товариська зустріч при буфеті.

Коли приглянемось ближче особі проф. З. Маркович, то помітимо, що в цей ювілей вона внесла 50 літ муравлиної, невтомної педагогічної праці, виховуючи молодих піяністів і співаків у великій терпеливості і любові до музичного мистецтва. Ця любов об'явилась у неї ще в дитячих роках. 9-літньою дівчинкою вступила до Музичного Дитячого Відділу Талановитих Дітей при Київській консерваторії і вже тоді давала власні концерти.

Проф. Зоя Маркович є абсольвенткою Київської державної консерваторії. Студіюючи, працювала рівночасно в Київській державній опері концертмайстром. Брала участь в різних музичних конкурсах і була нагороджена медалею за свою гру. Після закінчення студій була педагогом в Київській Державній Консерваторії, відтак у Музичній Школі в Станиславові, де була також концертмайстром в Музично-Драматичному Театрі. У Львові давала свої власні фортепіянові концерти, також відбула концертове турне по Західній Україні і Польщі.

На еміґрації була директором музичної школи в Ляндеку в Австрії. Тоді написала музику до балету „Морське дно" та інші фортепіянові твори і обробки пісень. В Зальцбурґу працювала концертмайстром в Оперному театрі. Як акомпаньяторка відбувала концертові поїздки з українськими мистцями, як Михайло Дуда, Міро Скала-Старицький, Вадим і Ніна Сулими та інші. Прибувши до Філядельфії в 1949 році, вчила в школі Сеттлмент Мюзік. Згодом відкрила власну Музичну Студію, яку успішно вела 40 років.

Проф. З. Маркович видала два збірники пісень для вокального жіночого тріо „Співають Соловейки", які дістали добру фахову оцінку в ЗСА, Канаді і Німеччині та в інших країнах. Вони є зареєстровані в Конґресовій бібліотеці і знаходяться в багатьох американських крамницях і бібліотеках. У зміст цих збірників входять музичні обрібки пісень народних, стрілецьких, повстанських, романтичних, жартівливих тощо.

Проф. Зоя Маркович є організатором і мистецьким керівником жіночого вокального тріо „Соловейки", при СУМ ім. УПА, яке довгі роки виступало на різних імпрезах, виконуючи загально люблені її пісні та пісні інших композиторів. Пісні проф. З. Маркович у виконанні Галини Андреадіс і Лева Лейнаровича в супроводі симфонічної оркестри є награні на платівку, яка здобула зацікавлення і популярність.

Проф З. Маркович є вчителькою музики в католицькій школі парафії св. Йосафата. На протязі восьми років вона вчить теорії музики, співу, підготовляє імпрези і концерти. Має також дитячу вокальну групу дітей різних шкіл, яких вчить сольоспіву.

Проф. З. Маркович мимо її крихкого стану здоров'я, не спочиває, а постійно бере участь у культурно-громадському житті української громади. Нехай цей ювілей буде ознакою вдячности і признання за її довголітню працю і заслуги.

Ірина Райнер

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Вечір української культури

Парма, Огайо. — (В.К.) Тут неділю, 8-го жовтня ц.р., в залі громадського коледжу Куягоґа відбувся другий з черги Вечір української культури. Концерт був спонзорований Об'єднаним українським допомоговим комітетом для придбання фондів на потреби українців клівлендської округи. Учасниками цього концерту були: Люба Ґой — відома гумористка з Торонто, Алекс Голуб — міжнародний співак нічних клюбів з Ню Йорку, Олег Маглай — скрипаль з Парми та танцювальний ансамбль „Каштан" також з Парми.

Концерт розпочато присвятою Володимирові Івасюкові, де Алекс проспівав декілька творів В. Івасюка включно з найбільш відомим „Червона Рута". У дальшому тягу концерту Алекс співав також декілька міжнародних пісень й кожний його виступ публіка ентузіястично вітала грімкими оплесками. Люба Ґой, як завжди була веселою та вміло передавала свої гумористичні репліки публіці, а зокрема коли представляла „Бабу Параску". Незважаючи на те, що Люба має успішну радієву кар'єру в Канаді вона завжди знаходить час, щоби виступити перед українською публікою. Олег Маглай, якому акомпаніювала Таня Сулим вміло захоплював всіх своєю грою на скрипці. Олег є відомим в околиці Парми, як талановитий музика зі своєї гри на фортепіяно та бандурі, від 16-ти років він дереґує хором українського православного катедрального собору св. Володимира.

Одначе жодний концерт не може бути успішним без виступу танцювального ансамблю „Каштан", який цим рзом також виступив з вмілістю та ентузіязмом, а зокрема у виступі нового танку, що його привіз з Полтави один із керівників ансамблю Давид Возняк. Свій виступ танцювальний ансамбль „Каштан" закінчив енерґійним і кольоритним гопаком. Тому тут треба підкреслити посвяту праці Давида і Маркіяна Комічаків, що вкладають багато труду з молодими танцюристами.

По концерті публіка мала нагоду запізнатися з виконавцями програми при каві та солодкім.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕТВЕР, 4-го СІЧНЯ 1990 р.

Бруклин, Н. Й. Річні збори 325-го Відд. Т-ва Запорожська Січ, о год. 6-ій веч. в приміщенні при 240 Іст 6-та вул. в Ню Йорку. Просимо всіх членів взяти участь у зборах. — Варвара Цюпа, секр.